

Documente vechi

pentru istoria nationala Transsilvana.

EPISCOPORUM HUNGARIAE

Dioetaler congregatorum sententia Excommunicationis contra Saxones Ecclesiam Albeensem comburentes. 1291. 25. Jun.

Archiepiscopus Colocensis et an. 9. ecclesien. aulae Illustris R. g. Hungar. . . Cancell. Ph. Vacien. aulae Reginae cancell. Lodommi Varadi Ty. . . Zagrabiens. . . et Polyka Syrmiens. Ecclesiarum Epipi, Praepositis, Abbatibus, Prioribus, Plebanis, et Parochialium Ecclesiarum Sacerdotibus Universis in Ducato Transylvano . . . Transylvaniam, quam ad Scam . . . nien. *) Ecclesiam pertinentibus salutem in Domino sempiternam. Dispendia, seu destructiones Regni, et Venerabilium Ecclesiarum, . . . sensus in *Generali congregatione omnium Praelatorum, et Baronum, nec non omnium Nobilium de singulis Provinciis* **) et . . . Cumanorum praesente Regia . . . titit pro bono, et utilitate communi, et juramento firmatum, ut Regalia, et Ecclesiarum jura, ac Nobilium nullus audeat occupare, . . . se fovere invicem auxilio, et consilio teneantur, Nosque autoritate Dei omnipotentis, de *voluntate Regia, et Baronum*, ac omnium Nobilium, et etiam Cuma . . . eadem . . . ator maxime Hungarorum, vel qui Regalia, seu Ecclesiarum Jura de certo praesumerit occupare vel de — pacis, et damnis datis,

seu injuriis irrogatis satisfactione debita non duxerint occurren-um ex coita excommunication. . . oia . . . ur duximus . . . et emendam, seu condignam satisfactionem studeant exhibere. Hoc etiam Dominus Rex noster in ipsa congregatione publice suo . . . to firmari . . . excommunicatos . . . faciat ab omnibus evitari, quod si malorum, et Rebellium perversitas statum . . . talis e . . . vans in ventum increbuer . . . t ut . . . lem . . . excommunicationis sententiam . . . ad convincendam malitiam Rebellium perversorum, et malignorum Dnus Rex Noster . . . aro . . . es . . . caeterique Nobiles, ac . . . de regno contra flagitiosos hujusmodi pestilentes Regni Unanimiter insurgere tenebuntur, sicut juris . . . radi religione . . . hos firmiter sunt astricti . . . Totum Regnum aplica super hoc recepta, et nostr. Subjicien. Ecclesiastico interdicto severitate debita malefacto . . . coercedo donec . . . tisfaction. seu emeda ad reconciliandam gratiam revertantur. Cum itaque *Gaan fil . . . lardi* *) et sui

*) *Gyan* filius *Alardi* circa 1284 bellum excitaverat in Trannia. Vide literas anni 1284 apud Fejér T. V. Vol. III. p. 259. Bellum hoc fuit excitatum 1277. Vide adversaria Historica *Illus. C. Kemény*. —

In literis anni 1112 (apud Fejér C. D. T. V. Vol. I. p. 313 (memoratur *Villa Gan*, et in literis anni 1275) apud Fejér C. D. T. V. Vol. II. p. 272) memoratur „*Comes Gaan* filius Comitiss *Widonis de Wegla*“ — *Villa Gan* in literis anni 1138 apud Fejér C. D. T. II. p. 97.

*) I. e. ad Sacram Transylvaniensem.

**) Ergo etiam Tranni intererant his Comitiss.

aequaces malitiae ac iniquitatis *complices Saxones* partium Transylvanarum *Ecclesiam B. Michaelis Cathedralis* rabie diabolica inducti, et repleti enormiter combusissent, Archidiaconos, Canonicos, Sacerdotes cos, et magnam multitudinem Christianorum, in eadem, et aliis Ecclesiis concremassent, aliosque innumerabiles ubicumque locorum deprehensos interfecerunt, Reliquias, Cruces, Calices, indumenta sacerdotalia, et omnia ornamenta Ecclesiarum *cum Libris* *) ac aliis rebus sacris, nec non Thesauros Ecclesiae memoratae rapuerint, in ususque suos imundissimos usurpaverint, et ideo sententiam Excommunicationis dunt ipso facto. Devotion. Universitatis Vestrae tenore praesentium monemus in Dno. et hortamur, quatenus dictum *Gaan*, et suos socios maleficiorum participes praescriptor. tanquam Excommunicatos evitare debeatis, facientes etiam eos ab omnibus arctius evitari. Nos enim eos auctoritate Omnipotentis Dei denuntiamus excommunicatos, donec de ipsa enormi combustione ecclesiarum, de damnis, et injuriis illatis satisfactionem impendant omnimodam, et absolutionis adipisci gratiam mereantur. Datum Budae in quindenis Pentecostes, in Convocatione Domini Regis Hungariae gen bus 1291.

Originale in Pergameno aexpeditum exstat in Archivo Capituli albensis.

Transumptum habetur in Archivo Fisci R. Trannici fasc. 20. Lib. 2. Fundi Regii Litr. I.

Literas has edidit Ill. C. Kemény in not. Archiv. Abb. T. I. p. 98—99.

Fejér C. D. Tom. VII. Vol. IV. p. 219.

Datum per manus discreti viri *Magistri Theodori Albensis ecclesiae Praepositi*, aulae Nrae Vice Cancellarii 8. Calendas Martii. Decretum *Comitiale* inaugurale Andreae III. Regis, in quo inter caetera haec habentur:

„Item *Decimas* frugum secundum statuta sancto r. Regum solve teneantur, ita videlicet, quod quilibet *Nobilis*, sive Saxo de numero nobilium de quolibet Aratro **) Unum *fertorem* pro *Decimis*

solvat, populi *) autem ipsorum *nobilium*, et *Saxonum* de singulis Capeciis solvant unum pondus.“ —

„Item si aliqua potentia extrinseca ad invadendum Regnum nostrum venerit, aut aliqua pars, vel Provincia Regni ab obedientia Regia . . . se abstraxerit, aut alienare aliquo modo voluerit, *Nobiles* Regni Nostri, et *Saxones Tranni praedia tenentes et more nobilium se gerentes*, **) nobis adstare, et adjuvare nos tenebuntur. Sed si ad occupandum Regnum extrinsecum procedere vellemus, non nisi pecunia a Matte nostra erogata, procedere teneantur; hoc etiam expresso, quod *nobiles Regni Nostri*, et praedicti *Saxones* Regni Transylv. cum nullo Baronum Nostrorum coacti, vel inviti super factis, et negotiis Regni Nostri intrinsecis, et extrinsecis absque nobis, sine pecunia ire teneantur.“

Originale in Archivo Capituli Abb. Trans. Cista miscellaneorum 3. fasc. 3. Nr. 8.

Fragmenta edidit Eder in Felmer p. 19, 24, 48; item in Siebenb. Provinc. Blätter, T. 2, p. 13, 14, 15.

Edidit per *Extensum Kovachich* in monumentis Veteris legislationis Hungar. Segmenti I, p. 13; item Kovachich *Silloges Decretorum comitalium* p. 15.

Fejér Cod. Dipl. T. VII. Vol. II. p. 139.

Nos Ladislaus D. G. Rex Hungariae et Universis, et singulis, ad quos praesentes devenerint, notum volumus esse, quod *Ursus Knezius* et *Dominicus Mgter Janitorum* nomine in personis Universorum incolarum, et inhabitatorum *Villae Nostrae Oluchalis* ***) in medio Siculorum Nostrorum de *Udvordhel* commorantium, gravi cum querela in nostri accedentes praesentiam exposuerunt, et exponendo significarunt, quod dicti incolae *ob continuas Siculorum partium illarum invasiones*, et territoriorum dictae Villae nostrae occupationes ad tantam redacti sunt inhabitatorum, et mansionum paucitatem, ut *ligna, et tigna ad Castrum nostrum Udvord pro ejus conservatione, et mutatione necessaria vix jam subministrare possint*, et tamen

*) *Bibliotheca*.

**) Modus agri est 150 jugera complexus vide Tripart. Part. I. tit 133.

*) I. e. Jobbagiones.

**) Insurrectio.

per *Castellanos* dicti *Castri Nostri* eatenus adurgentur quotidie, et cogantur, ipsi tamen memores fidelitatis, et obsequiorum, *servitiorum sub quibus a praedecessoribus Nostris Hungariae Regibus terra relicti, et donati fuere*, cuperent porro quoque huic Regno Nostro pacifice, et quiete inservire, hinc ne *inhabitatores dictae villae nostrae secus et ab exordio ad Castrum nostrum praefatum Udvard servientes, et lignis, et timentis pedestribusque servitiis castrensare soliti* cum manifesto nostro et ipsorum damno penitus libertate sua excidere contingat, harum serie firmiter mandamus, ut nemo ipsos Universos, preter *Castellanos Nostros* de dicta *Udvard* iudicare, et ad servitia qualiacunque cogere praesumat exceptis tamen *siculis* in dicta villa mansiones tenentibus, et emtione, aut alio juris titulo subsistibili acquirentibus, quos a *jurisdictione Kuezii* eximentes tempore exercitationis more aliorum liberorum seculorum sub vexillo Comitum ipsorum connumerari, et exercituare volumus, hoc tamen per expressum reservato, ut iidem *siculi* quotannis *requisitas trabes ad Udvard*, si quando necessitas magnopere urserit praestare teneantur, sintque adstricti, ne secus reliqui *inhabitatores dictae villae praeter justitiam* aggraventur, servitiisque opprimantur. — Volumus insuper ex consensu Praelatorum, et Baronum, hic nobiscum praesentium, ut dicti *inhabitatores villae Nostrae Olachalis* nulli omnino *Decimas* praeter solitas *Capecias Ecclesiae de Udvard* praestare teneantur, sintque ab omni *Dicatione more seculorum* inter quos vivunt in perpetuum exempti, praestent tamen *Kuezio* ipsorum praestanda. Non omisso et eo, quod a *signatura boum* exempti sint. Datum Budae in Domo Domini Regis praesentibus Venerabili Patre Nicolae Episcopo Bosnensi, Dominico Magistro Janitorum, Magistro Demetrio Nostris fidelibus, et aliis, quam pluribus fide dignis, quorum consilio hanc fecimus chartam, et Donationem anno Domini 1301. Septimo Calendas Octobris. In cujus rei testimonium, et perpetuam firmitatem praesentes fecimus sigilli nostri munimine roborari, secretum annulum nostrum eisdem apprimentes per manus praefati Episcopi Bosnensis. Regni Nostri Hungarici anno primo.

Edidit Schuller in „Archiv“ I. Urkundenbuch p. 2.

Fragmentum in „Nemzeti Társalkodo“ 1838, I, p. 32.

Hujus Diplomatis fide dignitas impugnatur in „Nemzeti Társalkodo“ 1838 II, p. 57, 58. Fragmentum editum habetur etiam in opusculo cui titulus „Visgalódás az Erdélyi Kenéziségről“ 1846 p. 31, 32.

DIVISIONALES

Alpium Borgoensium pro Joanne Bethlen et Ladislao. ac Nicolao Apafi de 1317. *)

Nos *Franciscus Iklodi Comes Citus Dobocensis*, et *Stephanus Szentgiorgi Comes Citus Interioris Szolnok*, *Cáspár Kereszturi Vice Comes Dobocensis*, *Martinus Czereny*, et *Franciscus Czereny* de Balásfalva, *Georgius Czalaki* **) *Comes Majoris Sajó* ***) salva reverentia loquendo memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universis, quod Egregii ac Nobiles Dni. *Joannes Bethlen Major* de eadem ab una, et *Ladislaus Apafi*, *Nicolausque* de Apanagyfalva partes ab altera, communi, et unanimi sententia vocarunt nos tanquam homines Regios, et iudices electos ad divisionem, et disecationem *Alpium Borgoensium* subjicientes se se vinculo 500 *floreorum aureorum*, et quid quid secundum puram conscientiam nostram de dictis Alpibus Borgoensium inter nos deliberaremus in hoc nobiscum consentiret utraque pars, nostramque compositionem qualemcumque ratam, ac immotam haberet. Visum est itaque nobis ad probabiliorem divisionem harum alpium praedictarum tales adjungere homines, qui statum, situm, et proventum sylvarum scirent, signo tandem *Judicis Primarii Bistriciensis circumspecti Georgii Kurlát* vocavimus, citavimusque Villieum *Jadiensem* Gensves cum suis asseclis *Philippo Fabro* ect. (enumerantur reliqui,) qui fide ipsorum mediante sic coram nobis fassi sunt: quod ipsi adhuc puerili admodum aetate existentes sciunt duos Villicos armis conflictatos, laesosque fuisse, eo: quod alter inscio, atque extra favorem

*) Acestu documentu numai pentru aceea merita aici retiparirea, ca ce din elu se vede, cumca inca pela 1317 se tinea ca de o raritate, ca si marturisirea romaniloru e primita. Atata ura si apasare incepuse a incalca pe romani! — R.

**) *Czalaky*.

***) *Nagy Sajó Cttu Doboka*.

alter: Jaden. ligna de antedictis sylvis haberet, unde moti Domini Alpium dictarum, sylvas dividerunt in duas partes. quarum Una e regione scilicet Radnen: in usum Dnor. *Apaffi* cedebat, altera vero a parte meridionali in usum *Bistriciensium*, glandium autem usus, et proventus quandoque communis fuit utrique parti, sylvas alterius partis dividere nulli partium licuit pro termino legitimo dissecan. distributas partes posuerunt fluvius *Bistricen*. . . . usque ad inferiorem nigrae collis situm et hanc esse collem loco termini, nec posse se se melius discernere possessionarias has alpes, partes ipsorum olim determinarunt, fatentur. Nos quoque Executores una cum Saxonibus praescriptis, quantum potuimus a *Cacumine* dictae *Nigrae Collis*, nemora, et saltus undique prospeximus a *Saxonibus* omnia loca investigan. . . . qui *fassionem etiam Valachor* *) probarunt, similem de divisione sylvarum mentionem facientes. Simili modo, et nos juxta consensum nostrum eundem terminum ab antiquis constitutum, et probatum statuimus fluvium sic dictum *Bistricien*. . . . et collem *Nigram*, quod etiam sub vinculo ab ipsis ex libera voluntate composito 500 florenorum *Aureorum* per *Literas Nostras sigillo Nostro obsignatas*, utrique parti extradeditimus hac conditione, ut si qua partium hanc compositionem legitimam turbaret, citata in praesentiam *Vicarii* brevi dictamento juris secundum justitiam *Regni* compositionem pro solutione, et disturbance legitima constitutionis executionem patiat. Datum ex *Borgo* in *Cttu dicto Dobocensi*, feria secunda proxima post fest. *Philippi ac Jacobi Apost. a. D. 1317.*

Franciscus Devetseri,

Notarius Sedis Dobocensis m. p.

Originale sigillis sex Regionum munitum, et in papyro conscriptum, produxit *Fiscus R.* in causa *Apaffiano-Bethleniana*. *Transmis. pag. 1669.*

N. B. Has *Divisionales* coram *Tabula Judiciaria* transsummi fecit *Gregorius Bethlen* de *Keresd* *Tab. Judiciariae assessor* sub dato „*Segesvár* 15. Febr. 1676“ et *Transsumtum* hoc in eadem causa pag. *Transmis. 1677.* etiam productum fuit.

Notandum. Ex praebulo hujus *Transsumti* discimus anno 1676. fuisse *Sigismundum Bánfi* de *Losoncz* *Consiliarium Ppis* intimum, *S. Comitem*

Cttus Albae, una Praesidentem Tabulae Regiae Judiciariae in Persona Ppis.

SCAIULU. (Parabola.)

Si eu sunt unu scaiulu ca totii, m'am ivit pe campulu latu

Printre tufele spinóse, si 'nsusirea le-amu luatu.

Dintr'o flóre rosiu inchisa, potu sa dieu ca unu bujor

Ce boboculu meu deduse candu intraiu pe-a lunei foru,

Intemplarea rea aduse cumu diseiu de m'am schimbat

Frundie'mi rupsa, profacandu'mi cumu natura m'au lasatu.

Incepuiu eu daru atunee sa m'acatiu de trecatori

Sa ii tragu de a loru haina, earu mai multu pe derdeitori.

Sa le spunu ce dicea altii, sa le mintiu catu amu pututu

Ca sa'i vedu si eu pe densii la starea'n care-amu cazutu.

Daru vediundu ca ei in urma, alu meu scoposu cunoscund

Taie póla si ma lasa nici cumu gandu'mi implinindu

Ma lasaiu de o camu data precumu seiu ca multi facea

Candu unu scoposu nu'lu adiuunge, si in bóle'n chini jacea!

Inse'n data ce unu spiupe pe tulpina me'amu vezutu,

Acelu vélu de pe-ame fatia, faru sa stiu mi'au si cadiutu;

Sia'pucai din capu eu éra pe molatici a'i inpuenge

Ca dóru tinta'mi cea dorita sa o potu acumu agiuenge

Ei sarira faru s'astepte sa'i inpungu de-a doa óra

Si'n o furia cumplita, strasnicu strigatu redicara,

Incatu chiaru si tóte-acele ce din veacu n'au auditu

Fura'n doa despicate d'unu asia vuietu cumplitu.

Mai strigara'n multe renduri, daru nedejdea loru cea mica

li facu ca sa se lase de pricini chiaru de nimica.

Ci la mine toti sarira, m'apucara'n a loru bratie,

Hoterindu ca a mea frunte de acumu sa se inaltie

Despoieta de timp, spine, ce pe ómeni strapungea

Candu pe-aprópe chiaru de mine ca sa tréca agiuengea.

Ve rogu daru vecini d'aprópe lapedati alu vóstru spine,

Si din sórta mea acésta, judecativa pe sine. A. O.

Indreptare. In column'a 1, colon'a 2, seria 11/12 citease: *Cumanorum*; seria 12 in locu de ne pro regno, cit. se —. *Faci'a* 324 seria 35 cit. *Ecclesia*; *Nota* 1 in locu de *Resindu*: *Resinariu*. *Faci'a* 325, seria 2 in locu de *Boez* cit. *Botezu*; pro eo; dignoscebatur. — *F.* 326 s. 9, in titlu in locu de *Q. lege L.*; mai incolo restabileze in locu de restabileze; *afia, linistea*. —

*) *Valachorum fassiones* in iudicio acceptantur.

Дитръ дн алт stomach (фiind-къ воii, вачиле, вiволi, oиле ши капреле, адикъ тoте вiтеле рзметъторe аѣ жкте патрѣ stomache дн вэрта лор). Ън воѣ каре нѣ рзметъ, тѣкар къ паште, нѣ есте сънѣтос. Бoзл дoрте пѣцип ши зшор, чел маi тiк cтoтoт дл скoлт, ел есте кам тот д'азна кѣлкат не партеа стѣнгъ знде вате inima, ел аре овичеiѣ а'ши рѣпе пѣрѣл къ лiтѣа ши ал дигици, каре, грѣтѣ-дiндѣсе дн stomach, рѣтѣне аколо ка ниште пѣл-чiнте грoсе днпiетрiте ши nemictѣите, прип каре бoзл пoте съ се болпѣвѣскъ. Спре а апѣра ачѣста, пoте чiне-ѣа съ тѣжжаскъ къ балiгъ локѣрiле знде аре бoзл овичеiѣ а се лiнце, тiросѣл зрѣт на десѣвѣра бoзл де ачест пѣрав.

Ла патрѣ анi бoзл дшiѣ скiмѣъ кoрпeлe; ла фiе-каре ан креште ла корп зп inel маi тѣлт прип каре пoте кѣпoште чiне-ѣа вѣрста бoзлѣи.

Ън воѣ сънѣтос нѣ ласѣ капѣл дн жос (афарѣ пѣмаi кѣнд есте остенит), зрeкиле свiт рѣдикате ши калде, окiи свiт кѣраци фѣръ лакрiмiѣ, вiне стрѣлѣчiнд; пѣрѣл есте neted, ка полeит ши тoлe, iар нѣ аспрѣ паркъ ар фi сѣжрлiт; зтѣлетѣл есте днчет дар е пѣтерник.

Кѣ кѣт бoзл есте вѣждн ши днчет дн тiн-кѣрiле сале кѣнд есте лiништiт, атѣт есте скiмѣват къ тотѣл дн фiреа са кѣнд с'аѣ спериат, атѣнчi нѣ маi аскѣлт ла гласѣл стѣпѣжнѣлѣ съѣ, фѣѣе къ о iздѣлѣ таре, днпoгъ ши трече песте апѣ. Дитр'o пoпте кѣнд о чiрѣдѣ де воi се сперie, тоци фѣг ши дiминѣда вѣкарѣл нѣ гѣсеште ници зпѣл дн локѣл лор; тiросѣл де сѣнѣе сперie воi, прeкѣтн ши кѣнд фѣлѣерѣ таре. Дар де се дн-тѣтпѣл къ воiи съ се сперie ши фѣръ прiчiнѣ, атѣнчi есте семп де бoлѣ epidemikъ.

Бoii дiнтр'o чiрѣдѣ трѣск лiништiци дн-презвiѣ, ши кѣнд днчет а се вате зпѣл къ алтѣл, есте зп семп де бoлѣ.

Бoзл аре о днцеленчiзне маi тiкъ де кѣт калѣл, фiind-къ калѣл кѣпoште тот д'азна не стѣ-пѣжнѣ съѣ, iар дiн потрiвѣ бoзл нѣ маi кѣпoште не вѣкар кѣнд ши аѣ скiмѣват хѣнеле челе алѣе дн челе алѣастре,

Дѣнѣ че бoзл а сѣжжiт отѣлѣи кѣт а трѣг, апоi ши дѣнѣ тoртеа са кѣт дл тѣiет не сѣж-жаште къ карнеа са дѣлче ла тѣжжаре, къ пiелеа ла днѣлѣдѣтiнте, къ пѣрѣл ла зшплереа салтеле-лор, апоi ши кoрпeлe ши оаселе лѣи не свiт спре фoлос, дн сѣжршиг тот че вiне де ла воѣ есте де тревзiонѣ, кiар ши балiга са каре есте де таре фoлос пентрѣ днгрѣшареа кѣтпѣлѣи. Ън кѣтн

днгрѣшат къ валегъ де воѣ дѣ о родiре днтреiтѣ, днпѣтратѣ ши кiар днзечiтѣ де кѣт кѣтпѣл не-днгрѣшат; ар фi фoрте вiне ка дѣранiи пoштри съ се овичнѣаскъ а скoте грѣтезiле де валегъ дiн кѣрдиле ши копареле лор, ши а ле дѣче не локѣ-рiле де арѣтѣрѣ саѣ дн излаз, маi къ сѣтѣ ла локѣрiле знде пѣтѣжнѣл есте зскат пiсiнос, еi о съ кѣтпiѣе дндоит приптр'ачѣста, фiind-къ ши кѣр-диле лор вор фi кѣрдиѣте, нежтпѣдиѣте ши сънѣ-тoсе, ши кѣтпѣл ва фi фoлосiтoр родiнд хрѣпѣ пентрѣ oменi.

Чiне аре вiте, тревѣе съ се сiмѣскъ съ ле аiѣъ д'зп соiѣ таре ши фрѣтос; келтѣелe ши тѣжжареа лор есте тот ачeеашi; кѣнд зп дѣран днсъ вiнде ла зп сѣрeкѣи о перекѣ де воi тари ia зп прецѣ дндоит де кѣт пентрѣ перекeа де воi пiчi.

Спре а аѣеа чiне-ѣа вiте вѣне, съ алѣгъ вачi тарi ши вѣне ши съ ле днперекeзе къ вiчi де соiѣ вѣн. Ън вiк д'зп соiѣ вѣн тревѣе съ аiѣъ фрѣнтеа ларгъ, окiи пегрi ши вiѣ, кoрпeлe пегре ши сѣжрте, гѣтѣл кѣрнос ши дрепт, пiонтѣл ши зтерiѣ ларци, трѣнѣл лѣнг, спiнареа дрѣптѣ, фѣнтѣра дѣпѣлѣ, пiвiореле грoсе, кoда лѣнгъ пѣрoсѣ. Вiчiѣ рошиѣ свiт чеi маi вѣнi: акѣт vom ворѣ чѣѣа деспре вoлеле вoзлѣи.

С жпцера т.

О бoлѣ овичнѣигъ есте ачeеа че се кiатѣ сѣнѣерат. — Ачѣста се днтѣпѣл ла воiѣ де жѣт дѣнѣ че аѣ тѣнчiг тѣлт, с'аѣ пѣдѣштi ши аѣ вѣѣт апѣ рече пѣмаi де кѣт. — Семпеле бoлѣи свiт: бoзл есте трiст, нѣ тѣжжикъ, зрeкиле свiт речi ши лѣсате дн жос, довiтoкѣл аре сете, есте ка остенит, нѣ маi пoте ста дн пiчiорѣ ши каде д'одатѣ жос, ши дн 24 де чѣсѣрi пoте съ ши тoрѣ. Лѣкѣл чел маi вѣн пентрѣ ачѣстѣ бoлѣ есте а лѣѣа вoзлѣи ка о ока де сѣнѣе (саѣ пѣмаi о жѣтѣтате) дiн вѣла гѣтѣлѣи, еар дака нѣ штiе чiне-ѣа а гѣсi ачѣ-стѣ вѣнѣ, съ се крестеѣе бoзл ла зреке, дн фрѣнте саѣ ла нас: анѣ съ i се деа къ тѣсѣрѣ, нѣ тѣлтѣ д'одатѣ; 4 саѣ 5 зiле тревѣе бoзл а фi odixnit.

Кѣрчeан.

Вара кѣнд кѣлѣвѣра есте фoрте таре, воiѣ каре лѣкрѣзъ тoтѣ зiоа не кѣтп, прeкѣтн ши вачиле каре паск не сѣхатѣрi, знде нѣ е зтѣрѣ, свiт сѣнѣсе ла о бoлѣ че се пѣтеште Кѣрчeан саѣ Кѣр-чeан, адекѣ вiтеле се пiшѣ сѣнѣе; трѣнѣл лор арде, свiт трiсте: нѣ тѣжжикъ, де тѣлте орi пiчi нѣ вѣаѣ; окiи лакрѣтѣзѣ, нѣ се валiгъ пiчi де вѣт,

ші пішатъа есте рошъ ка ежиделе. Аста еаръші есте о вѣль примекдіѡсъ.

Тъмъдзіреа ачестей вѣле се фаче еаръші прін словозіреа де ежиде; тот d'odatъ въкаръа тревзе съ'ші знгъ тжпа кз знг-де лемп; съ о ваѣе дп трънъа воуаѣі кжт се ва пзтеа де аджк, дар джчет, ші се скѡдъ въкъділе де вааігъ дмпіетрїтъ че се афлъ аколо, ші не зртъ съ се деа воуаѣі де възт одет саѣ анъ де тържде саѣ зѣтъ де варзъ акръ.

Бпфлътъръ.

Ънде свнт іслазе саѣ сѣхатърї фѡрте змѣде, спре пїадъ ла валтъ, знде креште еарвъ грѡсъ, лангъ ші латъ, аместекатъ кз піште фѡїде, аколо се дптжмплъ кз воуа, дзпъ че а пъскзт мѣлт, съ'ші зпѡле вѣрта, фъкжндъ-се таре ка о товъ.

Ачѣстъ вѡлъ се дптжмплъ кжнд віта тъ-пжкъ еарвъ прѡспътъ преа мѣлт одатъ, саѣ кжнд а пъскзт преа мѣлт ла зп ізлаз грас саѣ ші тѡтпа кжнд се словод мїрїштїле, ші вітеле тъпжккъ мѣлді коченї де порзтъ. Бѡла ачѣста есте фѡрте івте, кьчі дп 4 саѣ 5 чѣсърї пѡте віта съ ші тѡръ. Кжнд въкаръа ва вѣга де сѣтъ кз с'а зпѡлат вр'о вітъ, пзтаї де кжт ел тревзе съ сілѣскъ пе ачае вітъ а фзці кжт се ва пзтеа де мѣлт; кз кжт маї таре кз атжт дї есте маї віне. Ынде есте ана кзргътѡре есте віне а гонї віта дп анъ саѣ ші а тѣрна анъ рече песте джпса, дар знде пічі аста пз е де фолос, тревзе кз о сѣлъ грѡсе фъкзтъ о гавръ дп вѣрта вітеї дп партеа стжнгъ ші дп лок знде вѣрта с'аратъ преа зпѡлатъ, атънчі ва ешї аеръа ші віта ва скъпа, дпсъ ачѣстъ опе-раціе есте віне с'о факъ зп мештер.

Отрвїтъръ.

Есте о еарвъ отрвїтъ пзмітъ еарва дра-кълзі. Кжнд вітеле (вої ші ваѣїле) тъпжккъ дпнтр'ачѣстъ еарвъ, пзтаї де кжт тѡръ. Ам въззт о датъ дпнтр'зп сат тзрїнд 20 де віте дп 6 чѣсърї дзпе че аѣ пъскзт ла зп лок знде креште ачѣстъ еарвъ. Лѣкъл чел маї взп пентрз ачест рѣѣ прїніт, есте ланте дзлче: съ се тѡрне дп гвра фїеш-кърїї вітъ волнавъ (отрвїтъ) кжте зна ші доъ ші треї окале скзпе де ланте дзлче; ші пѣсте кж-тева чѣсърї се сдревенеск вітеле отрвїте. Дпсъ се пз пѣрзъ чїне-ва време, кьчі кз кжт се гръ-веште а да вітелор ланте, кз атжт е маї віне, фїїнд кз дака а трекзт мѣлте чѣсърї дзпъ че ві-теле с'а отрвїт, пѡте кз пічі лантеле пз ле маї фолосеште.

Далакъл (карвънкъл) есте о вѡлъ ла віте каре п'аре пічі зп леав кжнд вѡла а дпїнтат мѣлт; кьчі дпнтр'о зі саѣ доъ орїтрѣї, тѡръ вітеле фѡръ а аръта пе дпн афаръ вр'зп семп джсемнат, пзтаї кжнд се тае віта, атънчі се гъсеште дп пъзптръа вітеї пльмзпїї вінеді кам пегрї ші аршї, маї кз сѣтъ спїїна есте лїпїчѡсъ пзтрезїтъ. Ачѣстъ вѡлъ есте пз пзтаї ла віте, чї кіар ші ла ѡменї. Дпнтр'зп сат ам въззтъ одатъ чїнчі ѡменї дпволавін-дзсе дзпъ че а тжпкат карпе де зп воѣ че тз-рїсе де далак; зп възт че 'а а жзпвїт а тзрїт дп 24 де чѣсърї; ла тоді ачѣї волнавї лѣ а ешїт далак пе гжт саѣ пе образ, адїкъ: о зпѡлътъръ таре ші таре каре песте о зі саѣ доъ, а спарт ші а скос о кзптъръ пзтредъ; ѡменїї каре аѣ далак аѣ тот d'авна аплекаре d'a dormї. Сїнгъръа леав пентрз ачѣї ѡменї непорочїді есте d'a арде дала-къл кз зп кзїѣ де фїер възат дп фок ші фъкзт рошъ, саѣ авжнд чїне-ва піатра іадзлзі, пѡте съ арзъ далакъл ші кз ачѣстъ пїеатръ. Мѣлді ѡменї аѣ скъпат дпн примекдіеа тѡрдії прїнтр'ачест кїп.

Кз ачест прїлеж тревзе съ даѣ сѣтенїлор о новаѣъ възп d'a пз тжпка пічі одатъ карпе де вітъ волнавъ. Есте зп ѡвїчеїѣ зржт, кз дака се дпволовеште зп воѣ саѣ о вакъ ші дака есте таре волнавъ, атънчі стъпжнъа ачелеї віте се гръвеште а о тѣя ші а о тжпка дпнпрезпъ кз вечїнії сѣї. Мѣлді ѡменї с'аѣ пръпъдіт дпнтр'ачест кїп. Аведї мїлъ пентрз Дзтнезеѣ! де віаѣа вѡ-стръ ші де а копїлор вострїї. Дака Дзтнезеѣ а трїміс о вѡлъ реа асзпра знеї віте, лъсаді-о ка съ тѡръ сїнгъръ ші дпгронаді-о; де че ежптеїї лакотї дзпе карпеа еї, каре пѡте кз ва адзче о таре непорочїре? Ар фї віне съ се деа порзпчі пе ла сате ка жзрадії съ аївъ дпгрїжіре ка съ пз се вжнзъ дъранїлор карпе де віте че аѣ фост волнаве.

(Ва зрпа.)

Ш А Р А Д Е.

II.

Тѡтъ пѡптеа еѣ дп пат
Те свзческ ші те'п вѣртеск,
Дар сърїнд, еѣ теам лъсат
Кжнд де гїне тъ гъсѣк.
Де м'аї прїнс, апѡї ръпеште
Слов'ан тѣї, ш'анѡї четеште,
Шїї vede кз тошїнашїї

Мъ лва къ тѣпкъ крѣдъ,
 Еар акѣи, зѣѣ къкопаншї
 Мъ гонеск шї,и кърдї тѣ дѣ,
 Съ тѣ айѣ леї греѣ поѣе.
 Дар тѣ тасїи цѣмѣтате;
 Шо вѣкатъ е легѣмъ
 Не къмїне фъръ сѣмъ,
 Ам тїрос, їзѣск дн грав,
 Шї ам тацї къ капѣл аль,
 Еар де'нторчї кóда 'наїнте
 Ла тѣлїеа фър' де мїнте,
 Кънд фачї тїк петїкѣл маре
 Еѣ сѣнт род де-аче лѣкпаре.
 Ала е каре'дї аратъ
 Бїде лѣкѣл тѣ л'аї пѣс.
 Шї деї таї капѣл, дндатъ
 Кънд п'авзї че дї' с'аѣ спѣс,
 Зѣѣ еѣ вере те-ам сѣзжїт
 Съ афї че д'аѣ ворвїт!

III.

Кънд пѣ ам парале'н пѣпгъ
 Нічї тѣлїгъ сѣ'мї ажѣпгъ,
 Атѣпчї вере т'ам топїт,
 Еѣ сѣнт капѣл де гѣчїт!
 Тот дїп трѣп днкъ к'о вѣке
 Де'мї лїнепшї капѣл дн тѣке,
 Де'оїѣ жѣка кѣрѣ ла стос;
 Zїна'мї реа, шї еѣ фрѣмос,
 Жѣдеката'мї лѣтѣрїгъ
 Шїп тратадїе сѣчїтъ,
 Макап дракѣ сѣ мї'о зїкъ
 Еѣ къпоск къ пѣї нїмїкъ,
 Шї къвѣпгѣл ла ївеаль
 Есѣ фъръ вр'о сфїеаль.
 Аче вѣке шї къ кóда,
 Де'с вїпте; катѣї рóда;
 Прїп їнстанцїї прѣпѣдїтъ,
 Де черпѣлъ пѣпѣдїтъ,
 Ъп неказ не вѣта лѣте
 Къ сарматїкѣл сѣѣ пѣне. —
 Тѣтѣшї днсъ, шї дїп мїне
 Кът де рѣ'с, деї фаче-зп вїне
 Сѣ'мї таї капѣл, тѣ аї прїне
 Фрѣмѣседї, дѣх не къпрїне;
 Каре цокѣ'н цара пóстрѣ

Дн новешїї, роуѣ пѣ прóстѣ,
 Тóтѣ астѣ грѣмѣдѣлъ
 Де-о адѣнї ддї дѣ'н ївѣлъ,
 Ніпте петїчї де фолос
 Кънд вреї касеї сѣ'дї пѣї дос;
 Еаръ знде'с шї къкóне
 Сѣнт декорѣрї де салóне.

IV.

Къ опт дїпдї, ддї фак еѣ дїе
 Де тѣ аї о вогѣдїе.
 Еар де пѣ, аної тѣ катъ
 Скъндсра'ї де дїпдї тѣпкатъ.
 Къ дїпдї треї де дїнаїнте,
 Еѣ де сїне'мї пѣ'с фѣрвїнте
 Дар дс лѣкѣл че тѣ вате
 Кам адес дїганї'н спате.
 Шї ла зшї шї ла лѣкатъ
 Шї ла совї, карете, катъ
 Ба ла тѣлте тот мерѣ;
 Де тѣ крѣзї еѣ сѣнт тот еѣ!
 Дакъ вреї сѣ пѣ фїѣ пѣлѣсѣ
 Пѣне-зп дїпте'н кóдѣ днсъ,
 Шї атѣпчї еѣ сѣнт амаръ,
 Сѣнт не лѣпгъ їнїмїорѣ!
 Къ шесѣ днсъ, фъръ де кап
 Еѣ не ла цѣгѣрї лѣсне дїкан;
 Къчї фър де мїне
 Бозлѣї вїне!
 Дакъ капѣ'мї тѣ'мї веї рѣне,
 Шї дїп кóдѣї фаче крѣне,
 Нічї де кѣм се потрївеште
 Сѣ'мї рѣспѣзнї кѣткъ пѣ есѣ!
 Еар п'аї мїлѣ шї'мї маї тас,
 Капѣл меѣ ш'о сѣ'дї рѣсае,
 Лѣкѣл че пѣї не пѣтѣпт;
 Днсъ е маї сѣс де вѣпг,
 Шї лѣчеште шї склїпеште
 Ла окї нóптеа веселеште.
 Еар деї таї дої дїпдї дїп фрѣпте,
 Шїї пѣї кóда де ла трѣп;
 Де тѣ безї не орї шї знде,
 Де-оїѣ врої, пот сѣ те пѣп!
 Еар де'нтрѣвї рѣстїг тѣ, зѣѣ,
 Ддї рѣспѣнд къ, сѣнт тот еѣ!